

Kako smo s djecom i roditeljima

Anamarija Orlović, odgajateljica
Marijana Frančević, odgajateljica
mr. sc. **Zdenka Karabatić**, pedagoginja
Dječji vrtić "Leptir", Sesvete

Članak autorice L. Vujičić "Dijete u kretanju - upoznati i razumjeti" potaknuo nas je na pisanje ovog prikaza (Zbornik radova "Dijete u kretanju", 2005.). Autorica članka ističe kako su suvremene znanstvene spoznaje o dječjem razvoju i mogućnosti njihova odgoja i obrazovanja značajno promijenile sliku o djetetu te neminovno utjecale i utječu na promjene u poimanju djetetova razvoja u uvjetima institucijskog konteksta. Dominacija pozitivističke paradigme sve više i više ustupa mjesto socijalno-interakcijskoj ili konstruktivističkoj. Prema tome, holistički pristup dječjem razvoju i/ili ličnosti zauzima dominantno mjesto.

Ovim ćemo člankom pokušati prikazati kako su suvremene znanstvene spoznaje i naše neposredno istraživačke odgojne prakse pridonijeli stvaranju integriranog razvojno-primjerenog kurikulumu u našoj odgojnoj skupini. U našoj starijoj odgojnoj skupini "Zvezdice" tijekom cijele protekle godine svoj smo rad temeljili na individualizaciji i partnerstvu s roditeljima. Osvijestivši važnost individualizacije, prostor naše sobe pažljivo smo osmišljavali zajedno s djecom i njihovim roditeljima i obiteljima.

Kako smo to činili?

Na roditeljskom druženju i pomoću pisanih oblika komunikacije (panoi, plakati) upoznali smo roditelje s filozofijom svog programa, otvorili različite mogućnosti komunikacije i ponudili im partnerstvo. Osobito smo istaknuli važnost poticajne sredine za dijete te ukazali na činjenicu da okruženje usmjereno na dijete (bogatstvo materijala) potiče učenje prirodnim putem i osmišljava ostvarivanje razvojnog programa za svako dijete ponaosob. Plakati koje smo smjestili u prostor hodnika poslužili su roditeljima kao podsjetnik za donošenje raznog pedagoški neoblikovanog materijala.

Već na početku prikupili smo obilje neoblikovanog i protošnjog materijala: jastučića, igrčka, različitih vrsta kartona... Roditelji su samoinicijativno nabavili akvarij, ribice i kornjaču. Fotografirali smo djecu u aktivnostima i tako smo im na slikovit način prikazivali što sve činimo

Projekt Tijelo

u našoj skupini. Naša se inicijativa roditeljima jako sviđala. Počeli su nas pitati kad ćemo opet izložiti nove fotografije. Objasnili smo im da nam fotoaparata nije baš uvijek dostupan pa nam je gospođa Č. donijela aparat kojeg ne koriste kod kuće. Otad nam je bio "stalno pri ruci".

Za sve što su roditelji činili i pomagali nam, zahvaljivali smo im i pismenim putem, npr.: "Zahvaljujemo se obiteljima P, F i L. što su donijeli različite materijale za naš obiteljski centar (lonce, kuhače, tjesteninu...). Sada se super igramo. - Vaša djeca i odgajatelji."

Zahvale su nam bile posebno važne jer su roditelje još više poticale na suradnju.

gradili kurikulum naše skupine

Brinuli smo da materijali u centrima aktivnosti podupiru i razvoj djece s poteškoćama u razvoju. Tako su Marina i Igor mogli vježbavati mnoge socijalne vještine. Podržavali smo njihovu samostalnost u ostvarivanju socijalnih odnosa, a i stvarali situacije koje su tome pridonosile. Igor je učio i vježbao prihvaćanje pravila skupine, a Marina je prepoznavala i imenovala različite materijale igrajući se njima. Planirajući aktivnosti i postupke primjerene njihovim osobnostima, slijedili smo upute psihologa i defektologa našeg vrtića. Stvarali smo situacije u kojima su djeca pomagala našim prijateljima s poteškoćama u razvoju i prihvaćala ih kao ravnopravne prijatelje. Ostvarivali smo inkluziju u pravom smislu te riječi.

Veliku pozornost tijekom godine pridavali smo poticajnom materijalnom okruženju sobe dnevnog boravka i prostoru hodnika, u kojem smo se družili i sa skupinom "Srećice".

Jedan djed je rekao: "Ovo nije vrtić, ovo su laboratoriji". Bili smo ponosni, budući da smo u njihovu osmišljavanje uložili puno truda zajedno s djecom i njihovim obiteljima.

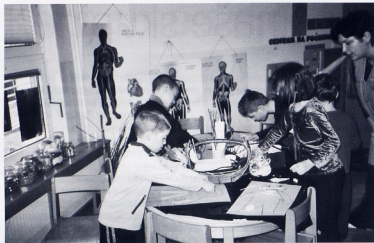
Vodili smo brigu da je likovni centar sobe smješten u blizini vode, kao i centar za pjesaku i vođu koji se nalazio u hodniku. Pažljivo smo birali prostore za centar aktivnosti razmišljajući o tome jelu li to "bučni" ili "titi" prostori. Uz prozor u sobi smjestili smo centar za istraživanje. Obilježili smo ga i osmislili, također zajedno djecom i roditeljima. U tom centru, u kojem smo poticali igre istraživanja i eksperimentiranja, osobito je uživao Stjepan. Uvijek je nastojao nešto rastaviti pa onda sastaviti, odnosno "popraviti". Povremeno bi mu se u igri pridružio i Bruno.

Nešto mirniji centar u našoj sobi dnevnog boravka bio je centar za početno čitanje i pisanje koji smo opremili slikovnicama i paravanom za kazalište lutaka. Postupno je nastajao plakat - "Prvo slovo moja imena, moje mame, moga tate...", a zatim priča koju su djeca sama ilustrirala i ispričala. Izradili smo i kartonske kutijice sa slovima, memory slova, karte sa slovima... U ovom centru osobito se isticala naša Lucija koja već dobro čita pa je djeci čitala odlomke iz enciklopedija, atlasa i časopisa. U tom prostoru djeca su voljela čitati slikovnice, ali i razgovarati o tome kako će provesti dan u vrtiću. Naš Mislav dugo je zaoblazio ovaj centar. Govorio je: "Još nisam naučio slova." Jednog dana Laura i Lana ponudile su mu pomoć: "Mi ćemo ti pomoći." To je bilo dovoljno da Mislav u vrlo kratkom vremenu svlada prvo slovo svoga imena, te imena mame i tate. I njegovo zanimanje za pisanje počelo se razvijati. I Stjepan je samo u dva mjeseca uz pomoć prijatelja svladao pisanje svih slova. Prije nije volio crtati ni pisati. Taj centar pomogao nam je otkriti kako Luka ima problema s grafomotorikom - loše drži olovku, kist i žlicu.

Naš centar za gradnje često je mijenjao sadržaj. Uobičajeni građevni materijal dopunjavali smo različitim kartonskom ambalažom, prirodnim materijalima i sl. U tom centru pored dječaka ponekad su se u zajedničkoj igri zadržavale Pamela, Lucija i Valentina. U blizini ovog dinamičnog i bučnog centra pronašao je i svoje mjesto centar za glazbu s nizom udaraljki, zvončica, zvečki, trokutića te glazbala izrađenih od prirodnih ma-

istražujemo i stvaramo

oko karte Sunčeva sustava, nastao je projekt "Svemir". Roditelji su, podržavajući naše interese i potrebe, donosili slikovnice, enciklopedije, plakate, fotografije, kartonsku ambalažu i sl. Sav taj materijal pomogao nam je u otkrivanju novog i nepoznatog - onog što smo željeli spoznati. Istraživačke akcije urodile su obiljem dječjih tvorevina - crteža, priča, slikovnica, pjesmica, zagonetki...

Interes djece osmislio je i naš projekt "Tijelo". Počelo je tako da su tri dječaka pričala o svojim ozljedama i boravku u bolnici, što je izazvalo veliki interes ostale djece. Danima su o tome razgovarali te su spontano organizirali igru liječnika i osmislili prostor. Pamela je donijela vatu iz istraživačkog centra,

terijala. To je omiljeno mjesto našeg Stjepana. Od kokaca je gradio klavijature, bubnjeve, gitaru, a potom bi nam svirao, svirao i pjevao... Često mu se pridružio i Luka koji je imao naglašeno razvijen sluh, a zatim i većina drugih dječaka. Naše rođendane pratio je orkestar, svirajući na instrumentima načinjenima iz građevnog materijala. Djevojčice su plesale uz glazbu. Billi smo ponosni na suradnju i međusobno uvažavanje djece. Veselilo bi nas kad je sudjelovao i naš Igor ili Ivan - Karlo, dječaci koji su tek došli i nisu se sasvim prilagodili na novo okruženje.

Centar obitelji zauzimao je najviše prostora u našoj sobi i postupno je postajao sve veći i veći, odražavajući povećani dječji interes za događanja obitelji.

Obogaćivali smo ga podcentrima kao što su centar liječnika, stomatologa... i centrom za masažu. U centru za masažu posebno je kreativan bio Grgur. Tu je stavio strunjaču i nekoliko bočica te pozvao odgovajatelja na masažu. Bio je pravi majstor jer je to naučio promatrajući majku koja radi u salonu za masažu. U sobi se nalazi i centar koji se zove "Želim biti sam". Djeca su ga sama osmislila, a Lucija je komentirala: "To je zipka za moga brata." U tom centru djevojčice su se često dogovarale kako će se igrati. Moramo spomenuti našu Josipu koja je prava organizatorica, sigurna u sebe, samostalna i vrio maštovita. Čim bi ona ušla u taj centar, došle bi i ostale djevojčice i igra bi započela.

Centri u sobi i u hodniku odražavali su dječje potrebe i interese. Tu su se događali mnogi projekti.

Osluškujući interese djece koja su se danima okupljala

terijala, krevetić smo izvukli iz ormara, a injekcije smo pronašli kod naših susjeda, u skupini "Srećice". Tako je nastala liječnička ordinacija. Igra je trajala danima, a potom su djeca počela postavljati pitanja: "Kako kuca srce?" (Josipa) "Čemu služe vene i drže li nam one kožu?" (Pamela). "Od čega je krv crvena - možda od paradajz juhe?" (Grgur). Ponudili smo djeci anatomske atlas. Danima su ga listali, razgledavali, smijali se vidjevši neke fotografije. Tražili su da im čitamo što u njemu piše. Nekad im je čitala i Lucija. Roditelji smo upoznali s našim interesima. Zanimalo ih je na koji nam način mogu pomoći pa smo napisali na panou:

Što želim znati?

"Zašto možemo trčati?" (Goga)

"Kako izgleda čovjek ispod kože?" (Pamela)

Što znam?

"Kad se slikamo, dobijemo rendgenske snimke." (Denis)

"Znam da tijelo ima nešto velikih i malih kostiju." (Franka)

Kako ćemo to saznati?

"Pitat ćemo doktoricu, mamu, tatu, gledati se u ogledalu, čitati enciklopedije..."

Jedan od odgovora bio je: "Pitat ćemo moga tatu, on zna." Pozvali smo roditelje u pomoć i tako je ovaj projekt postao zajednički.

Da bismo usmjerili pomoć roditelja, ponudili smo im upitnik "Lista interesa obitelji". Roditelji su se mogli opredijeliti za aktivnosti prema svojim sklonostima. Nismo očekivali da će se svi uključiti, no jedan veliki dio jest i po-

čeli smo planirati. Opet smo prikupili obilje enciklopedija, slikovnica, časopisa, stetoskopa, odjeću medicinske sestre i epruvete. To je bilo dovoljno da naš centar liječnika obogatimo i da igra bude bogatija i raznolikija. Djeca bi često i odgajateljima namijenila ulogu pacijenta. Počeli su samoinicijativno pozivati roditelje u sobu kako bi im pokazali kako se igraju i što sve čine. Pozivali su ih i u igru. Podržavali smo i pohvaljivali roditelje koji su uvijek imali vremena za nas. Naša vrata uvijek su im bila otvorena. U tom ozračju nastali su mnogi podprojekti: "Zubi", "Srce", "Kostur", "Uho", "Zdrava hrana". Sve što smo činili, dobilo je svoje mjesto na slikovito izrađenim posterima i plakatima. Mi odgajatelji rasli smo s našom djecom i roditeljima, i to nas je veselilo.

Prva nas je posjetila gđa. P. koja se s nama igrala u centru liječnika. Bila je prava partnerica u igri i djeca su je s oduševljenjem prihvatila, o čemu svjedoče njihove izjave:

"Ja sam joj pregledao grlo i bila ja jako zdrava." (Stjepan)
 "Super je bilo kad nam je pomagala rezati srca od papira." (Lucija)

Tijekom godine posjeti roditelja za nas i djecu postali su uobičajeni. Gđa. L. primijetila je naš podprojekt "Zubi". Budući je ona sestra u stomatološkoj ambulanti, ponudila nam je pokazati umjetno zubalo i kako se peru zubi. Jedan dan došla je u našu skupinu s potrebnom opremom i igra "Stomatolog" je započela... Vrlo spontanom i jednostavnom komunikacijom privukla je pozornost djece, a osobito naše Marine - djevojčice s posebnim potrebama. Njezina je pažnja obično kratkotrajna, no taj se dan dugo zadržala u igri preuzevši i sama ulogu liječnika stomatologa. Nakon tog posjeta djeca daleko više brinu o higijeni zuba.

Evo i nekih izjava djece:

"Zubalo je pravo. I ja ću biti zubar." (Filip)

"Svašta sam saznao. Ona mi je gledala zube." (Marko)
 Sljedeći posjet potaknula je Lucija koja je htjela da vidimo kako njezin mali braco, koji još nema zube, jede. Predložila je to mami koja je prihvatila prijedlog i došla s malim Filipom u našu skupinu. Bilo nam je zabavno s Lucijinom mamom i bracom. Lucija je preuzela brigu o bebi. Hranila ga je i preimala, a ostala djeca postavljala su mami mnoga pitanja kako bi što više naučila o njezi beba. Mama je na odlasku izrazila radost što se družila s nama. Drugi dan djeca su iskustva s tog druženja pretočila u bogatu i složenu igru. Tata P. se na Mislavov poticaj rado družio i igrao s nama. On je stolar, a za to mu trebaju snažni mišići, dobro oko i spretne ruke. Kod kuće je pripremio sve za izradu drvene police, a u vrtiću ju je zajedno s djecom sastavio. Djecu je

posebno zanimala njegova torba s alatom koji su mogli i sami koristiti. Nova police dobila je svoje mjesto u našoj sobi, u centru za kocke. Djeca su opet komentirala:

Luka: "Lijepo je bilo vrtiti šarafe."

Igor: "Pridržao sam mu dasku za policu."

Grga: "To je dobro zanimanje jer možeš ljudima pomagati i izradivati namještaj."

Tata je bio zadovoljan jer su djeca pokazala veliki interes za njegove aktivnosti.

Mama S. Jednog nas je dana upitala zanima li nas glagoljica. Dogovorili smo posjet, a zatim pripremili kartice i na njih napisali svoja imena. Mama je naša imena ispisala glagoljicom, o kojoj smo toga dana puno naučili.

Tata M. je u hodniku primijetio glazbeni centar i to ga je potaknulo na druženje s nama. On je profesionalni glazbenik. Upoznao nas je s klarinetom. Za tu posjetu djeca su se posebno pripremala. Organizirala su pozornicu u prostoru hodnika, izradila ulazne karte i oformila gledateljstvo. Pozvali smo i djecu iz skupine "Srećice". Pjevali smo i svirali s tatom na koncertu. Tako smo upoznali jedno novo glazbalo. Tata je naš glazbeni centar obogatio notama i fotografijama glazbenih instrumenata. Taj posjet potaknuo je još jedan sličan. Mama S. rekla je kako njezin sin Filip (10 god.) svira klavir i kako bi nas rado posjetio. Jednog dana došao je Filip. Zajedno smo otišli u sobu u kojoj je klavir. On nam je svirao, a mi smo veselo pjevali. Ravstavo je i klavir pa smo vidjeli njegovu unutrašnjost. Organizirao je i glazbenu igru u kojoj su djeca istinski uživala.

Išto reći na kraju? Tijekom cijele godine naši su postupci bili usmjereni individualnim potrebama, interesima i različitostima djece. Razvijali smo pozitivnu sliku djeteta o sebi i rasli zajedno s našom djecom i njihovim obiteljima. U svom radu obilno smo koristili stručnu literaturu i periodiku i iz njih crpili dragocjene informacije. Nprestanu smo procjenjivali postignuća svog osobnog rada i tražili povratne informacije - procjene roditelja, djece, kolegica-sustručnjaka. Rad s roditeljima i boravak roditelja u skupini dragocjeno nam je iskustvo. Čini nam se da sada puno kvalitetnije komuniciramo s roditeljima i da oni više cijene naš trud, bolje razumiju poteškoće s kojima se susrećemo i spremni su nam u svakom trenutku pružiti pomoć i podršku.

Cijelo ovo iskustvo pomoglo nam je da shvatimo koliko djeca brzo ude ako su emocionalno angažirana i ako je to učenje povezano sa životnim situacijama. Kad se u ovaj transfer znanja uključi i obitelj, dijete puno slobodnije prima, koristi i proraduje doživljaje, a učenje postaje zabavno i prirodno.